

Lasse Lykke Rørbæk

Killing in the name of ...?

Etniske gruppeidentiteter og borgerkrig

Denne artikel diskuterer to modstridende forståelser af sammenhængen mellem etniske gruppeidentiteter og borgerkrig. Den første fokuserer på variationen mellem forskellige identitetstyper med den forventning, at religiøse og racemæssige skel er særligt konfliktskabende. Ifølge den anden forståelse har etniske grupper generelt tætte sociale netværk, og deres motiver og muligheder for at kæmpe påvirkes af deres politiske status og ressourcer frem for deres specifikke identitetstyper. Ved hjælp af statistisk analyse viser artiklen, at sandsynligheden for borgerkrigsudbrud ikke påvirkes af, hvorvidt etniske grupper primært er mobiliseret omkring religiøse, sproglige, racemæssige eller regionale skel. Analysen finder således støtte til, at forskellige typer af etniske grupper kan sidestilles når det studeres, hvorfor nogle politiske konflikter udvikler sig voldeligt.

Siden Anden Verdenskrig har ca. 2/3 af alle borgerkrige været udkæmpet af etniske grupper. Dette omfang forklares i litteraturen med etniske gruppers særlige motiver og muligheder for at mobilisere støtte og kæmpe (Denny og Walter, 2014). Etniske grupper er kendetegnet ved, at individer kvalificerer sig til gruppe-medlemskab på baggrund af afstamning. Faktorer, der varierer mellem forældre og børn og inden for søskendeflokke, såsom politisk ideologi, socioøkonomisk klasse, køn og hårfarve, kan derfor ikke være definerende karakteristika for en etnisk gruppe (Chandra, 2006). Derimod er de mest udbredte etniske gruppeidentiteter baseret på religion, sprog, race (dvs. forskelle i fysisk fremtoning) eller regionalt tilhørsforhold (Wimmer, 2013). Selvom der er skrevet meget om, hvorfor etniske grupper kæmper, ved vi imidlertid stadig meget lidt om konsekvenserne af, hvilken af disse identitetstyper deres medlemmer er mobiliseret omkring. Formålet med denne artikel er at undersøge to konkurrerende forståelser heraf.

Ifølge den første er nogle etniske skel mere konfliktskabende end andre. Religiøse grupper opfattes ofte som særligt krigeriske (Reynal-Querol, 2002), hvilket vækker genklang i både den offentlige debat og i igangværende borgerkrige i fx Irak og Den Centralafrikanske Republik. Racemæssige skel anses også for at være konfliktfyldte (Cornell og Hartmann, 1998), hvorimod sproglige skel er blevet anført som en faktor, der kan forhindre udbrud af vold (Laitin, 2000). Sådanne argumenter taget i betragtning er det overraskende, at

det endnu ikke er blevet undersøgt systematisk, hvorvidt visse typer af etniske grupper er særligt tilbøjelige til at deltage i borgerkrige.

Den anden forståelse tager modsat for givet, at forskellige etniske gruppeidentiteter er sammenlignelige af natur (Horowitz, 1985; Wimmer, 2013). Etniske grupper har generelt tætte sociale netværk, hvilket giver mobiliseringsfordele, som kan fremme voldelig konflikt. Litteraturen giver ikke noget klart argument for, hvorfor sandsynligheden for borgerkrig ikke kunne tænkes at variere med gruppeidentiteterne. Men det ligger som en implicit antagelse, at gruppernes mobiliseringsfordele – deres motiver og muligheder for at kæmpe – afhænger af politisk status og tilgængelige ressourcer frem for af specifikke identitetstyper. Denne antagelse må imidlertid testes, da konklusioner, som hviler herpå (fx Cederman, Gleditsch og Buhaug, 2013; Cederman, Wimmer og Min, 2010), kan vise sig at være vildledende.

Artiklen fortsætter med en nærmere beskrivelse af de to modstridende perspektiver. Derefter går jeg til den statistiske analyse, hvor jeg kombinerer data for etniske magtrelationer og borgerkrig (Cederman, Gleditsch og Buhaug, 2013) med kodning af etniske gruppeidentiteter (Wimmer, 2015) på tværs af verdens lande i perioden 1946-2009. I modsætning til såvel teoretiske argumenter som empiriske fund, der understreger forskellene mellem etniske gruppeidentiteter, finder analysen ingen støtte til, at visse typer af etniske grupper skulle have særlig tendens til at opleve borgerkrigsudbrud. Ligeledes er effekten af en af de vigtigste forklaringer på borgerkrig, politisk diskrimination (målt som politisk eksklusion og magttab), ikke signifikant forskellig på tværs af identitetstyperne. Det tyder derfor på, at borgerkrigsstudier med rette kan sidestille forskellige typer af etniske grupper, og at den udbredte forståelse af, at religiøse grupper skulle være særligt krigeriske, er misvisende. En væsentlig begrænsning ved analysen er dog, at det tilgængelige data kun indeholder etniske grupper, som er politisk relevante. Der er således fortsat behov for at undersøge, hvorvidt etniske gruppeidentiteter er afgørende for, om etniske grupper bliver politisk relevante i første omgang.

Forskelligartede gruppeidentiteter

Konflikter, som er forankret i folks identiteter, er særdeles svære at løse fredeligt. Ifølge Huntington (1996: 254) er voldelige sammenstød især hyppigt forekommende i forbindelse med religiøse skel, som ifølge ham udgør den mest fundamentale forskellighed, der kan eksistere mellem folk. De moderne religioner er eksklusive – man kan kun have én – og indebærer væsensforskellige verdensopfattelser (Reynal-Querol, 2002: 32). Modsat taler individer fx ofte flere sprog, og verdensopfattelser deles på tværs af raceskel og regionale tilhørs-

forhold. Man kan dermed argumentere for, at religiøse gruppeidentiteter er særligt saliente for individer, hvilket besværliggør fredelig konfliktløsning og øger risikoen for vold.

Studier af sociale bevægelser har draget den samme konklusion. Ifølge Smith (1996) kan religion virke som en effektiv løsning på de kollektive handlingsproblemer, som er forbundet med voldelig konflikt. Religion foreskriver, hvordan samfundet skal indrettes, og hvordan folk bør leve, og overnaturlige elementer kan hjælpe til at legitimere den kompromisløse og selvopofrende adfærd, som voldelig konflikt kræver. Dertil understøtter en fælles religiøs identitet tillid og samarbejde mellem gruppemedlemmer, og religiøse organisationer stiller ofte kommunikationskanaler, finansielle ressourcer samt et funktionelt lederskab til rådighed (Smith, 1996: 13–21).

Race er også, som religion var det for Huntington, blevet karakteriseret som det ultimative skel imellem ”os” og ”dem”. Fordi racemæssige identiteter er baseret på fysiske karaktertræk, anses de ofte som mere naturlige og uforanderlige end andre identitetstyper og derfor som mere bastante omdrejningspunkter for konflikt (Cornell og Hartman, 1998: kap. 2). Historisk set har raceskel da også vist sig tæt forbundet til hierarkiske magtrelationer og politisk diskrimination, som set over det meste af Amerika, men også i de tidligere hvide minoritetsstyrer i Afrika syd for Sahara. Litteraturen fremsætter ikke nogen specifik forventning til sammenhængen mellem race og borgerkrig, men politisk diskrimination og konflikt må alt andet lige forventes at forøge risikoen for krig.

Ifølge Laitin (2000) kan sproglige skel i modsætning hertil fremme fredelig konfliktløsning. Majoritetsgrupper vil ofte gå imod diskriminerede sprogpolitikker for at undgå, at minoriteter søger selvstyre eller løsrivelse, og det giver magthaverne mulighed for indgå kompromisser (Laitin, 2000: 110–113). Dertil har minoritetsgrupperne kollektive handlingsproblemer, fordi det er individuelt rationelt at lære majoritetsgruppens sprog, selvom det er kollektivt rationelt at kæmpe for anerkendelse af minoritetsgruppens eget sprog. Det leder tilbage til, at sprog ikke er eksklusive. Mens de moderne religioner tilsiger, at du kun må have én trosretning, kan du godt lære forskellige sprog uden at give køb på din identitet, og i modsætning til fysiske forandringer kan dette ske på kort sigt.

Der er altså gode teoretiske argumenter for, at forekomsten af voldelig konflikt skulle variere med identitetstyperne. De empiriske studier på området støtter i nogen grad op herom. Reynal-Querol (2002) finder, at etnisk borgerkrig er mere sandsynlig i lande som er religiøst polariserede, hvorimod sproglige forskelle er af mindre betydning. Roeder (2003) viser også, at religiøse skel forøger risikoen for konflikt, men han finder dog en lignende effekt af

sproglige skel. Som kontrast til sidstnævnte fund viser Laitin (2000) i sin analyse af 268 politisk relevante etniske grupper i 148 lande, at sproglig konflikt om noget formindsker risikoen for vold. Kombineret med kvalitativ analyse af etniske konflikter i Indien og Sri Lanka konkluderer han, at sproglige skel ikke kan sidestilles med religiøse eller andre kulturelle skel, fordi sproglig konflikt ikke leder til vold (Laitin, 2000: 98). Selvom etniske grupper karakteriseret af regionale tilhørsforhold er fremhævet som en af fire hovedtyper i litteraturen (Wimmer, 2013: 8), er de ikke blevet behandlet som en selvstændig type i nogen af de gennemgåede studier, hvilket understreger behovet for nærmere empirisk analyse.

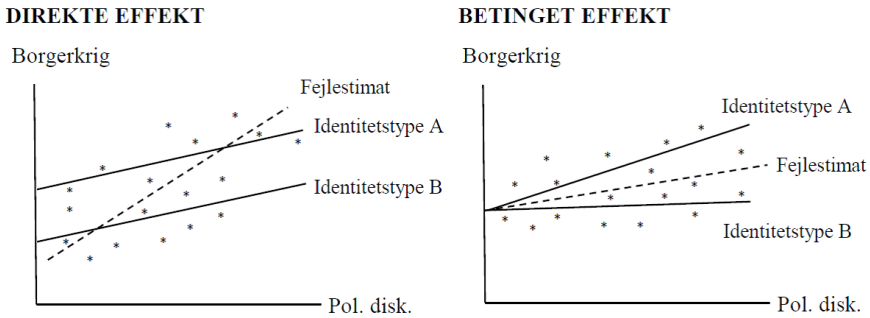
De potentielle effekter

Argumenterne ovenfor lægger op til, at etniske gruppeidentiteter har en direkte effekt på borgerkrigsudbrud, altså at sandsynligheden for at opleve borgerkrigsudbrud varierer med identitetstyperne, hvorimod øvrige forklaringer på borgerkrigsudbrud er konstante på tværs af disse. En bredt anerkendt forklaring på etnisk konflikt er politisk diskrimination. Etniske grupper, som er politisk ekskluderede, har større sandsynlighed for at gøre oprør, fordi udelukkelsen fra politisk indflydelse fører til marginalisering og utilfredshed. Det forventes især at være tilfældet, hvis grupperne for nyligt har oplevet magttab og dermed mistet deres privilegier (Cederman, Wimmer og Min, 2010; Gurr, 2000). Et eksempel på en direkte effekt vil således være, at religiøse grupper er mere sandsynlige deltagere i borgerkrige end sproglige grupper for alle niveauer af politisk diskrimination. Som illustreret i venstre del af figur 1 vil det betyde, at koefficienten for politisk diskrimination er konstant på tværs af identitetstyperne, som derimod har varierende skæringspunkter. Den stiplede linje viser, hvordan denne hypotetiske sammenhæng vil kunne lede til fejlestimer i modeller, som ikke tager højde for etniske gruppeidentiteter.

En anden potentiel effekt er, at de faktorer, som forklarer borgerkrigsudbrud, er betinget af etniske gruppeidentiteter. Det kunne således tænkes, at alle etniske grupper har den samme (lave) sandsynlighed for at deltage i borgerkrige, hvis de ikke diskrimineres imod, men at politisk eksklusion eller magttab vil give nogle grupper særlig høj sandsynlighed for at gøre oprør. Fox (2005: kap. 4) følger denne logik, når han hævder, at det ikke er religiøse skel i sig selv, men kombinationen af religiøse skel og andre politiske faktorer der fører til borgerkrig. Smith (1996: 8) understreger ligeledes med Nordirland som eksempel, at borgerkrige mellem religiøse grupper oftest handler om politisk magt, hvor religion bliver et middel til at opnå denne. Som illustreret i højre side af figur 1 vil en betinget effekt betyde, at identitetstyperne har samme skærings-

punkt, hvorimod koefficienten for politisk diskrimination varierer. Også denne hypotetiske sammenhæng vil kunne lede til fejlestimer som indikeret ved den stiplede linje.

Figur 1: To potentielle effekter af etniske gruppeidentiteter

En helt tredje potentiel effekt er, at visse identitetstyper er i særlig risiko for at opleve politisk diskrimination eller andre faktorer, som forklarer borgerkrigsudbrud. Denne indirekte effekt vil betyde, at etniske gruppeidentiteter påvirker borgerkrigsudbrud, men at effekten kun kan spores, når der ikke tages højde for de mellemliggende variable. I den empiriske analyse tester jeg både, hvorvidt der er en direkte, en indirekte eller en betinget effekt af etniske gruppeidentiteter på borgerkrigsudbrud.

Samlet set er der betydelige argumenter i litteraturen for, at etniske gruppers konfliktadfærd varierer med deres identitetstype, og hvis det er tilfældet, vil det problematisere studier, som sidestiller de forskellige gruppeidentiteter (fx Cederman, Gleditsch og Buhaug, 2013; Cederman, Wimmer og Min, 2010). Kan vi fx forvente, at større politisk indflydelse til det bodotalende mindretal i Indien vil forhindre forsæt voldelig konflikt, hvis sammenhængen mellem politisk diskrimination og borgerkrig er drevet af religiøse grupper? I det følgende fremsætter jeg argumenter for, hvorfor identitetstyperne på den anden side skulle forventes at være ensartede.

Sammenlignelige identitetstyper

Selvom det fortsat diskuteres i litteraturen, hvad en etnisk gruppe præcist er, indbefatter de forskellige forståelser som oftest gruppeskel relateret til sprog, race og religion (Chandra, 2006). Der er dog mindre enighed om, hvorvidt grupper også er etniske, hvis de er karakteriseret ved regionale tilhørsforhold

eller en specifik livsstil eller profession som fx kaster. I denne artikel anlægger jeg en bred etnicitetsforståelse, hvor alle identitetstyper inkluderes, såfremt gruppetilhørsforholdet er bestemt af afstamning, dvs. som hovedregel er afgjort fra fødslen. For at mindske kompleksiteten fokuserer jeg dog på de fire mest udbredte etniske gruppeidentiteter: religion, sprog, race og regionalt tilhørsforhold (Horowitz, 1985: kap. 1; Wimmer, 2013: 8).

Der er flere grunde til at sidestille disse gruppeidentiteter. Ligesom ideologi og socioøkonomisk klasse er også etniske tilhørsforhold foranderlige, men fordi de er bestemt af afstamning, er de også mere stabile og præget af tætte sociale netværk, som giver stor informationstilgængelighed og gruppesolidaritet. Og det er netop de tætte sociale netværk, som mindsker *free-rider*-problematikker og mobiliseringsomkostningerne og dermed styrker etniske gruppers muligheder for at kæmpe relativt til ikke-etniske grupper (Olzak, 2006: 66-77; se også Denny og Walter, 2014). Når det kommer til voldelig konflikt, forventes de grupper, som har et tilhørsforhold baseret på afstamning, altså at skille sig ud, og det taler for, at de sidestilles.

Dertil er forskellene mellem identitetstyperne ikke så entydige, som de kunne fremstå i gennemgangen ovenfor. Som nævnt ses racemæssige identiteter typisk som mere uforanderlige end de øvrige identitetstyper, men selv raceskel kan manipuleres. Fx er skellet mellem hutu og tutsi i Burundi og Rwanda i høj grad baseret på kolonitidens racemæssige stereotyper (fx lav/høj og mørk/lys), selvom skellet historisk set har været forholdsvis flydende og delvist baseret på socioøkonomisk klasse (Cornell og Hartman, 1998: kap. 3). I flere arabiske lande har det sekteriske sunni-shia-skel derimod været salient i flere hundrede år, og der kan således ikke opstilles et klart hierarki over, hvor fastlåste identitetstyperne er. Desuden kan den samme etniske gruppe være karakteriseret ved forskellige identitetstyper over tid. Fx ansås afroamerikanerne i USA ikke primært som en racemæssig gruppe i det 17. århundrede, men som en religiøs gruppe af hedninge sammenlignet med de kristne englændere (Wimmer, 2013: 8). Furfolket er ligeledes mobiliseret som en racemæssig gruppe i oprøret mod det sudanesiske styre, men tidligere var det relevante skel sprogligt (fur/arabisk). At den samme gruppe kan være defineret ved forskellige identitetstyper over tid taler ydermere for, at gruppeidentiteterne grundlæggende er af samme natur.

Distinktionen mellem grupper som henholdsvis er og ikke er baseret på afstamning, er altså klarere end forskellene mellem identitetstyperne, og det taler for en bred etnicitetsforståelse. Borgerkrigsstudier, som bygger på en bred etnicitetsforståelse, tager dog som oftest ikke stilling til de mulige effekter af etniske gruppeidentiteter som beskrevet ovenfor. Men hvad taler for, at etniske

grupperes motiver og muligheder for at kæmpe ikke burde variere med deres identitetstyper?

Motiver og muligheder for at kæmpe

Politisk diskrimination er som nævnt et af de vigtigste motiver for at gøre oprør (Cederman, Wimmer og Min, 2010; Gurr, 2000). Ifølge Caselli og Coleman (2013) er det mindre omkostningsfuldt at diskriminere imod letgenkendelige grupper, fordi deres medlemmer ikke kan falde i ét med medlemmer af den dominerende gruppe. Men som påpeget kan selv raceskel være flydende, og det er derfor ikke en selvfølge, at visse identitetstyper vil være særligt præget af politisk diskrimination. Hvor etniske identiteter er saliente, eksisterer der mekanismer til at spore gruppetilhørsforhold, hvilket gør det muligt at diskriminere på baggrund af selv mindre synlige skel. Fx er serbere og albanere adskilt i Kosovo, sunni-araberne er udelukket fra politisk indflydelse i Syrien og Irak, og de russiske minoriteter i Estland og Litauen er diskrimineret imod på baggrund af deres sprog (Wimmer, 2013: 8). Vi skulle derfor ikke på denne baggrund forvente nogen systematisk variation i motiverne til at gøre oprør på tværs af identitetstyperne.

Etniske grupper må imidlertid også have tilstrækkelige muligheder for at kunne kæmpe. Særligt kræver mobilisering til voldelig konflikt organisatoriske, materielle og humane ressourcer (jf. Edwards og McCarthy, 2007). Som fremhævet af Smith (1996) kunne det tyde på, at religiøse grupper har en fordel i denne proces, fordi de kan benytte religiøse organisationer til blandt andet at kommunikere, hverve deltagere og sanktionere *free-riders*. Der er imidlertid problematisk at slutte heraf, at religiøse grupper har særligt gode muligheder for at gøre oprør. Selv etniske grupper, som ikke identificerer sig som religiøse, vil ofte kunne benytte sig af religiøse institutioner. Fx udkæmpedes borgerkrigen på Sri Lanka af to sproglige grupper, singalesere og tamilere, men fordi flertallet af singalesere er buddhister, og flertallet af tamilere er hinduer, spillede religion også en væsentlig, omend sekundær rolle (DeVotta, 2004). Religiøse organisationer kan endda være helt centrale, selvom de stridende etniske grupper deler trosretning. Således var den kristne kirke i Sydafrika afgørende for at organisere de sortes kamp mod Apartheid (Borer, 1996). Og i de tilfælde hvor religiøse organisationer er mindre centrale, vil der ofte være andre kulturelle organisationer, som udfylder den samme rolle. Fx blev den etniske konflikt i Guinea i 1990'erne opildnet af konfrontatorisk retorik fra de ledende sprogligt-kulturelle organisationer (Groelsema, 1998).

Endnu mindre klart er det, hvorfor materielle og humane ressourcer skulle være knyttet til særlige identitetstyper. Forbindelser til diasporaer og grup-

pemedlemmer i nabolande er ofte afgørende for at skaffe materielle ressourcer, herunder penge og våben (Denny og Walter, 2014). Men her er det igen opfattelsen af fælles afstamning frem for specifikke identitetstyper, som giver støtte. Både med hensyn til humane og andre ressourceformer kan de etniske gruppers størrelse i stedet forventes at påvirke muligheden for at kæmpe. Ud over at relativt større grupper har et mere legitimt krav på politisk indflydelse, har de også flere potentielle soldater og en større samlet ressourcemængde til at vedligeholde en organisation (Cederman, Wimmer og Min, 2010: 96). Således udgjorde den sunni-arabiske majoritetsgruppe i Syrien, som var organiseret omkring Det Muslimske Broderskab før Hama-massakren i 1982, en større trussel mod Assads alawi-styre end de andre ekskluderede grupper i landet (Haklai, 2000).

Ifølge det andet perspektiv forventes etniske gruppeidentiteter dermed ikke at påvirke sandsynligheden for borgerkrigsudbrud. Som jeg har understreget er antagelsen kun implicit, men gruppernes motiver og muligheder for at kæmpe forventes i stedet at være påvirket af faktorer som politisk diskrimination og gruppestørrelse. Derimod er der en række eksplicitte forventninger til, hvorfor gruppeidentiteter skulle spille en rolle, og det er derfor oplagt at teste den mulige sammenhæng empirisk. Det gør jeg nedenfor ved først at præsentere de anvendte data og derefter de empiriske resultater.

Data

Den statistiske analyse tager udgangspunkt i Cederman, Gleditsch og Buhaugs (2013: kap. 4) studie af sammenhængen mellem politisk eksklusion og borgerkrig, som inkluderer 790 politiske relevante etniske grupper i 137 lande fra hele verden i perioden 1946–2009.¹ Jeg har valgt at basere både data og analysesdesign på dette studie for at sikre, at de teoretiske forventninger testes på et veletableret og sammenligneligt grundlag. Det nye i analysen er, at jeg tilføjer kodning af etniske gruppeidentiteter (Wimmer, 2015), hvilket gør det muligt at teste, hvorvidt sandsynligheden for borgerkrigsudbrud varierer hermed. I det følgende begynder jeg med at præsentere kodningen af etniske gruppeidentiteter, før jeg introducerer de øvrige variable og analysesdesignet.

Som nævnt er de etniske grupper i datasættet politisk relevante, hvilket betyder, at en eller flere organisationer hævder at repræsentere dem, eller at de fra statens side er udsat for systematisk diskrimination (Cederman, Wimmer og Min, 2010: 98–99). Gruppeidentiteterne er i tråd hermed kodet på baggrund af det skel, som den relevante politiske aktør ser som primært definerende for gruppen, dvs. den identitetstype som gruppedlemmerne er mobiliseret omkring, eller den identitetstype som staten diskriminerer ud fra (Wimmer,

2015).² Som det følger af det teoretiske udgangspunkt, kan gruppeidentiteterne variere over tid, hvis den relevante identitetstype skifter.

Selvom det letter kodningen, at kun politisk relevante grupper er inkluderet i datasættet, giver det imidlertid også fare for selektionsproblemer. Hvis visse typer af etniske grupper har større tendens til at være politisk relevante, vil gruppeidentiteterne således kunne have en effekt, som ikke kan spores i det tilgængelige data. Analysen giver derfor kun mulighed for at belyse, hvorvidt etniske gruppeidentiteter påvirker sandsynligheden for, at allerede politisk relevante grupper deltager i borgerkrig, dvs. hvorvidt gruppeidentiteterne kan forklare, hvorfor kun nogle politiske konflikter udvikler sig voldeligt.

De fire mest udbredte gruppeidentiteter er som beskrevet religion, sprog, race og regionalt tilhørsforhold. I en række tilfælde er der flere mulige identitetstyper, som adskiller grupperne som fx på Sri Lanka, hvor der er sproglige, religiøse og regionale skel. For det meste er det muligt at udpege den primært definerede identitetstype, som det også var tilfældet i Sri Lanka-eksemplet, men hvor det ikke er muligt, er grupperne kodet i en blandet kategori (Wimmer, 2015).

Religiøse grupper er karakteriseret ud fra deres tilhørsforhold til forskellige religioner eller sekter. Eksempler herpå er muslimer/romersk-katolske/ortodokse i Bosnien-Herzegovina og protestanter/katolikker i Nordirland. Lingvistiske grupper er karakteriseret ved sproglige skel såsom fransktalende/tysktalende/italiensktalende i Schweiz. Racemæssige grupper er karakteriseret ved forskelle i udseende eller andre fysiske (fæno- og/eller genotypologiske) forskelle. Eksempler på raceskel er hvide/sorte/asiater i USA eller hutu/tutsi i Burundi og Rwanda. Regionale grupper er karakteriseret ud fra tilhørsforholdet til regionale områder såsom "Northerners"/"South-Westerners" i Uganda eller "Highlanders"/"Côtiers" på Madagascar (Wimmer, 2015). Som nævnt medtager analysen desuden en blandet kategori, som består af de grupper, der ikke har én primær identitetstype. Heri placerer jeg også de etniske grupper, som er karakteriseret ved en specifik livsstil (fx romaer i Europa) eller profession (såsom visse kaster i Indien og Nepal). Af de 28.302 observationer (dvs. gruppe-år) som er indeholdt i Cederman, Gleditsch og Buhaugs analyse, var det muligt at kode gruppeidentiteter for 27.250 observationer (96,3 pct.). Af disse er ca. 15 pct. religiøse, 55 pct. lingvistiske, 9 pct. racemæssige, 8 pct. regionale og 13 pct. i den blandede kategori.

Analysens afhængige variabel er binær og kodet 1 i de år mellem 1946 og 2009, hvor en given etnisk gruppe oplever borgerkrigsudbrud, forstået som påbegyndelsen af en intrastatslig væbnet konflikt, hvor regeringen eller statsmagten deltager, og hvor mindst 25 personer årligt omkommer i åben

kamp. En etnisk gruppe betegnes som deltager i en borgerkrig, hvis den relevante væbnede organisation som en del af sit mål udtrykker støtte til gruppen, og gruppens medlemmer samtidig kæmper for organisationen (Cederman, Gleditsch og Buhaug, 2013: 69). Etniske grupper, som kontrollerer statsmagten alene, medtages ikke i analysen, da de per definition indgår i alle borgerkrige i landet.

Angående de uafhængige variable er en gruppe politisk ekskluderet, hvis den ikke på meningsfuld vis er repræsenteret i den udøvende magt, særligt i den nationale regering og blandt topposterne i administrationen og sikkerhedsstyrkerne. Der er tale om magttab, hvis gruppen i de foregående to år har mistet politisk indflydelse over den udøvende magt. Både politisk eksklusion og magttab er kodet binært og forventes som beskrevet under teorien at forøge sandsynligheden for borgerkrigsudbrud. Gruppetørrelse angiver andelen af befolkningen, som tilhører en given etnisk gruppe relativt til den andel af befolkningen, som er repræsenteret af den udøvende magt. Gruppernes relative størrelse forventes som beskrevet at påvirke deres mulighed for at kæmpe via et større rekrutteringspotentiale samt finansielle og organisatoriske ressourcer. Analysen kontrollerer derudover for, hvor mange tidligere borgerkrige en given etnisk gruppe har deltaget i siden 1946, da voldelig konflikt ofte vil gentage sig, såfremt den bagvedliggende konflikt ikke løses. På landeniveauet kontrolleres der for yderligere faktorer, som forventes at være relateret til både politisk eksklusion og borgerkrigsudbrud: BNP per capita, populationsstørrelse, samt hvorvidt andre etniske grupper i landet deltager i en borgerkrig (se Cederman, Gleditsch og Buhaug, 2013 for yderligere information om data og analysesign).

Udover at teste den potentielle direkte effekt af etniske gruppeidentiteter, tester jeg også den mulige indirekte effekt ved at udelade de gruppespecifikke uafhængige variable fra analysen (model 3 i tabel 1). Dertil efterprøver jeg analysens robusthed i tre øvrige modeller, som kontrollerer for henholdsvis 1) demokratiniveau (baseret på Scalar Index of Politics fra Gates et al., 2006) og etnisk fraktionisering (sandsynligheden for at to tilfældigt udvalgte individer tilhører samme etniske gruppe), 2) geokulturelle regioner (Eurasien, Latinamerika, Sydøstasien, Mellemøsten og Nordafrika, sub-Sahara Afrika og Vesten) og 3) alle lande som indgår i analysen ("country fixed effects"). Som et sidste skridt i den empiriske analyse tester jeg den potentielle betingede effekt af etniske gruppeidentiteter på borgerkrigsudbrud.

Table 1: Etniske gruppenidentiteter og borgerkrigsudbrud, 1946-2009

	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5	Model 6
	Basismodel	Gruppenidentiteter inkluderet	Gruppenvariable udeladt	Ekstra kontroller	Region fixed effects	Lande fixed effects
Gruppeniveau:						
Politisk eksklusion	1,14** (0,21)	1,13** (0,21)		1,31** (0,25)	1,17** (0,20)	1,22** (0,35)
Magttab	1,51** (0,30)	1,51** (0,29)		1,43** (0,32)	1,47** (0,29)	1,69** (0,35)
Gruppetørrelse	1,07** (0,34)	1,01** (0,33)		1,23** (0,39)	0,85** (0,32)	0,78† (0,47)
Tidligere konflikt	0,68** (0,07)	0,65** (0,08)		0,70** (0,10)	0,62** (0,09)	0,37 (0,25)
Identitetstyper:						
<i>Reference: Religion</i>						
Sprog		0,27 (0,26)	-0,36 (0,30)	-0,42 (0,26)	-0,16 (0,33)	0,06 (0,41)
Race		-0,01 (0,31)	0,17 (0,38)	-0,15 (0,26)	0,22 (0,36)	0,17 (0,47)
Region		0,06 (0,30)	0,23 (0,37)	-0,15 (0,34)	0,12 (0,34)	0,54 (0,43)
Blandet		-0,27 (0,34)	-0,22 (0,38)	-0,48 (0,33)	-0,26 (0,39)	-0,19 (0,53)
Landeniveau:						
Anden konflikt, t-1	0,56† (0,29)	0,55† (0,29)	0,86** (0,26)	0,56† (0,32)	0,48 (0,29)	-0,55 (0,34)
(log) BNP/cap., t-1	-0,20* (0,08)	-0,20** (0,08)	-0,19* (0,09)	-0,23* (0,09)	-0,11 (0,10)	0,18 (0,24)
(log) Population, t-1	-0,00 (0,10)	-0,00 (0,10)	0,02 (0,08)	-0,02 (0,09)	-0,01 (0,10)	0,15 (0,76)
Demokrati, t-1				0,71† (0,41)		
Etnisk frakt, t-1				0,41 (0,53)		
Constant	-3,94** (1,11)	-3,77** (1,11)	-2,46* (1,06)	-4,22** (1,29)	-5,26** (1,76)	-7,80 (9,27)
Observations	27.250	27.250	27.250	25.319	27.250	17.573

Note: Logit-analyser med landekorrigerede robuste standardfejl i parentes; variable for fredsårskorrektion (alle modeller) samt region og lande fixed-effects (model 5 og 6) er ikke rapporteret for at spare plads. ** p < 0,01; * p < 0,05; †p < 0,10.

Resultater

På tværs af modellerne viser tabel 1 som forventet, at etniske grupper, som er ekskluderet fra politisk indflydelse, eller som for nyligt har mistet magt, har signifikant større sandsynlighed for at opleve borgerkrigsudbrud. Det samme gør sig gældende for store etniske grupper og grupper, som tidligere har oplevet voldelig konflikt. Sandsynligheden for at deltage i borgerkrig stiger desuden, hvis de etniske grupper er bosiddende i et fattigt land. Det er mindre entydigt, hvorvidt det har en effekt, om øvrige grupper i landet kæmper, og det tyder ikke på, at landes populationsstørrelse spiller en væsentlig rolle.

I model 2 inkluderes etniske gruppeidentiteter for at teste den mulige direkte effekt på borgerkrigsudbrud. Religion er brugt som referencekategori, da der er særligt stærke argumenter i litteraturen for, at netop religiøse grupper skulle være indblandet i voldelig konflikt (skift i referencekategorien ændrer imidlertid ikke resultaterne nævneværdigt). Som det ses, er der ikke er nogen signifikant forskel på de forskellige gruppeidentiteters sandsynlighed for at opleve borgerkrigsudbrud. Nogle af koefficienterne er negative, andre er positive, men i ingen af modellerne er forskellen til referencekategorien statistisk signifikant ($p < 0,10$).

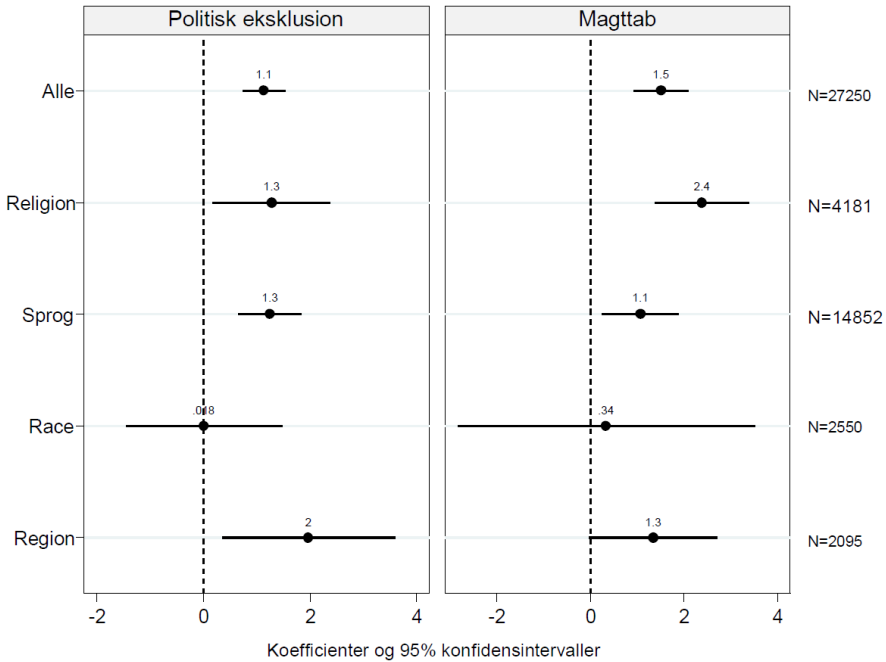
Som beskrevet under teorien kunne effekten af identitetstyperne også være indirekte, således at fx racemæssige grupper havde større tendens til at være politisk ekskluderet og derigennem mere voldelige. Det kunne også tænkes, at religiøse grupper var bedre til at mobilisere store befolkningsgrupper, og at effekten af religion således gik igennem gruppestørrelse. Jeg tester disse forventninger i model 3, hvor de gruppespecifikke variable med undtagelse af identitetstyperne er udeladt fra analysen. Som det ses, er der stadig ingen signifikant forskel i sandsynligheden for borgerkrigsudbrud. Det samme er tilfældet, når jeg kontrollerer for etnisk heterogenitet og demokrati i model 4, geokulturelle regioner i model 5 og samtlige lande i analysen i model 6. Jeg har herudover efterprøvet en række alternative specificationer såsom at kontrollere for vækst i BNP, religiøs fraktionisering, bjergrigt terræn og hybridregimer (demokratniveau i anden potens). Jeg har også testet en endnu mere minimalistisk model end model 3, hvor jeg også udelader de landespecifikke variable. Slutteligt har jeg afprøvet alternative estimeringsteknikker såsom probit, OLS samt random-effects og fixed-effects logit, hvor analyseenheden er den enkelte etniske gruppe. Ingen af de afprøvede modeller finder imidlertid støtte til, at forekomsten af borgerkrigsudbrud skulle variere på tværs af etniske gruppeidentiteter (samtlige resultater er tilgængelige via forfatteren).

Analysen sætter således spørgsmålstejn ved studier, som har argumenteret for, at religiøse grupper skulle være særligt præget af voldelig konflikt (fx Hun-

tington, 1996; Reynal-Querol, 2002), eller at sproglige konflikter med mindre sandsynlighed skulle udvikle sig voldeligt (Laitin, 2000). Og såfremt raceskel er særligt fastlåste (jf. Cornell og Hartman, 1998), smitter det ikke umiddelbart af på sandsynligheden for borgerkrigsudbrud.

Som teoretiseret er det desuden muligt, at effekten af politisk eksklusion og magttab er betinget af etniske gruppeidentiteter, fordi visse typer af grupper har lettere ved at mobilisere støtte til voldelig konflikt givet den frustration, som er forbundet med politisk diskrimination. Figur 2 sammenligner effekten af politisk eksklusion og magttab på tværs af gruppeidentiteterne. Figuren viser ustandardiserede koefficienter og 95 pct. konfidensintervaller for effekterne af politisk eksklusion og magttab på borgerkrigsudbrud, hvilket for den fulde population ("Alle") svarer præcist til model 1 i tabel 1. Derefter deles populationen i religiøse, lingvistiske, racemæssige og regionale grupper, men ellers med de samme variable og statistiske procedurer som i model 1.³

Figur 2: Effekten af politisk eksklusion og magttab på borgerkrigsudbrud på tværs af etniske gruppeidentiteter, 1946-2009

Note: De inkluderede variable og statistiske teknikker svarer til tabel 1, model 1, som er opdelt efter identitetstyperne. Antallet af observationer (N) er rapporteret på højre side af figuren.

Som det fremgår af figur 2, er alle koefficienterne positive, hvilket viser, at politisk eksklusion og magttab forøger sandsynligheden for borgerkrig for alle identitetstyperne. Konfidensintervallerne forøges i sagens natur, når variansen inden for en gruppe stiger, og når antallet af observationer falder, men med undtagelse af racemæssige grupper er effekterne gennemgående signifikant forskellige fra 0. Effekten af politisk eksklusion er den samme for religiøse og sproglige grupper, som ligger en smule over effekten for den samlede population. Effekten er endnu stærkere for regionale grupper, hvorimod racemæssige grupper falder markant under den samlede population. Men inden for et 95 pct. konfidensinterval kan det hverken afvises, at koefficienterne for de fire grupper er ens, eller at de hver især er ens med koefficienten for den samlede population.

Effekten af magttab ses i højre side af figur 2. Også her varierer koefficienterne noget, men der kan stadig ikke spores nogen statistisk signifikant forskel på tværs af gruppeidentiteterne. Der synes heller ikke at være en særlig systematik i, hvilke af identitetstyperne der har de største koefficienter på tværs af de to forklaringsfaktorer. Den eneste undtagelse er, at koefficienterne for både politisk eksklusion og magttab er markant lavere for racemæssige grupper. Det ville dog være at gå for langt at konkludere, at racemæssige grupper ikke har større sandsynlighed for at gøre oprør, når de diskrimineres imod. Koefficienterne for race er stadig positive, de adskiller sig ikke statistisk signifikant fra den samlede population, og de fulde interaktionsmodeller (ikke vist her) finder heller ingen signifikant effekt.

Alt i alt er der på baggrund af de gennemførte analyser intet belæg for, at etniske gruppers sandsynlighed for at indgå i borgerkrige påvirkes af den identitetstype, som deres gruppemedlemmer er mobiliseret omkring. Det tyder hverken på, at etniske gruppeidentiteter har en direkte effekt på borgerkrigsudbrud, at effekten går igennem faktorer som politisk eksklusion og gruppestørrelse, eller at effekten af politisk diskrimination er betinget af identitetstyperne. I stedet finder analysen støtte til det andet perspektiv, som sidestiller etniske gruppeidentiteter (Horowitz, 1985; Wimmer, 2013). Analysen tyder altså på, at gruppernes motiver og muligheder for at kæmpe ikke påvirkes af deres gruppeidentiteter, men af faktorer såsom politisk status og ressourcer (jf. Cederman, Wimmer og Min, 2010; Gurr, 2000).

Konklusion

Etnisk konflikt præger verden omkring os, og den stadigt voksende litteratur på området styrker vores forståelse af, hvilke faktorer der medvirker til at forklare fremkomsten af borgerkrige. Det er imidlertid endnu ikke undersøgt

systematisk, hvorvidt de identitetstyper, etniske grupper er mobiliseret på baggrund af – særligt religion, sprog, race og regionalt tilhørsforhold – påvirker sandsynligheden for borgerkrigsudbrud.

I denne artikel har jeg diskuteret og testet to konkurrerende forståelser heraf. Ifølge den ene adskiller identitetstyperne sig på en række punkter, hvilket forventes at påvirke etniske gruppers sandsynlighed for at kæmpe. Den statistiske analyse finder dog ingen støtte til dette perspektiv: På tværs af verdens lande i perioden siden Anden Verdenskrig har visse typer af etniske grupper ikke haft særlig tendens til at opleve borgerkrigsudbrud. Derimod finder analysen støtte til den del af litteraturen, som i stedet for etniske gruppeidentiteter fokuserer på gruppers motiver og muligheder for at gøre oprør. Faktorer som politisk eksklusion, magttab og gruppestørrelse er væsentlige forklaringer på borgerkrigsudbrud, selv når der tages højde for de forskellige identitetstyper. Det tyder derfor på, at borgerkrigsstudier med rette kan sidestille etniske grupper, som er kendetegnet ved enten et religiøst, sprogligt, racemæssigt eller regionalt tilhørsforhold. Fx vil forklaringer på, hvorfor religiøse grupper kæmper i Mellemøsten, dermed kunne hjælpe til at forklare borgerkrige omkring sproglige skel i Afrika eller Asien.

Denne indsigt er ingenlunde triviell. Både den offentlige og den akademiske debat er præget af en forestilling om, at religiøse grupper skulle være særligt krigeriske. Fortsatte rædsler i Irak, Syrien og Den Centralafrikanske Republik bidrager til denne forestilling, men som påpeget her må vi anlægge en bredere forståelse af etniske grupper for at kunne forudse det næste borgerkrigsudbrud. Konflikter over politisk magt har for vane at udvikle sig voldeligt i svagt institutionaliserede lande, og konflikterne begrænser sig ikke til visse etniske skel.

Selvom forskellige typer af etniske grupper har samme sandsynlighed for at opleve borgerkrigsudbrud, kan deres konfliktadfærd stadig variere på andre områder. Det ville således være oplagt at udvide analysen til at inkludere længden og intensiteten af borgerkrige. Det er ligeledes ikke blevet behandlet, hvordan og hvorfor etniske grupper mobiliseres, og i den forbindelse begrænser de tilgængelige data analysen på flere punkter. Det har ikke været muligt at teste, hvorvidt kombinationen af flere etniske skel spiller en rolle. Er overlap mellem religiøse og andre etniske skel fx særligt farlige? Som nævnt er det desuden kun politisk relevante grupper, som er inkluderet i analysen, og resultaterne kan vise sig at være misvisende, hvis der er systematik i, hvilke typer af etniske grupper som er politisk relevante. Det er dog stadig muligt at konkludere på baggrund af analysen, at identitetstyperne som etniske grupper primært er mobiliseret omkring, ikke kan forklare, hvorvidt politiske konflikter eskaleres og bliver voldelige.

Noter

1. Ud af de i alt 162 lande, som er inkluderet i EPR-ETH datasættet, er de resterende 25 lande udeladt, fordi de ikke på noget tidspunkt i perioden indeholdt politiske relevante etniske grupper.
2. For kodeguide se <http://www.columbia.edu/~aw2951/CodingMarkers.pdf>
3. Konklusionen på baggrund af disse test er den samme, hvis jeg i stedet inkluderer interaktioner med hver identitetstype i den fulde population. Resultaterne er tilgængelige via forfatteren.

Litteratur

- Borer, Tristan A. (1996). Church leadership, state repression, and the “spiral of involvement” in South African anti-apartheid movement, 1983-1990, pp. 125-143 i Christian Schmidt (red.), *Disruptive Religion: The Force of Faith in Social Movement Activism*. New York, NY: Routledge.
- Cederman, Lars-Erik, Kristian S. Gleditsch og Halvard Buhaug (2013). *Inequality, Grievances, and Civil War*. New York, NY: Cambridge University Press.
- Cederman, Lars-Erik, Andreas Wimmer og Brian Min (2010). Why do ethnic groups rebel? New data and analysis. *World Politics* 62 (1): 87-119.
- Chandra, Kanchan (2006). What is ethnic identity and does it matter? *Annual Review of Political Science* 9: 397-424.
- Cornell, Stephen og Douglas Hartmann (1998). *Ethnicity and Race: Making Identities in a Changing World*. Thousands Oaks, CA: SAGE Publications.
- Denny, Elaine og Barbara Walter (2014). Ethnicity and civil war. *Journal of Peace Research* 51 (2): 199-212.
- Edwards, Bob og John D. McCarthy (2007). Resources and social movements mobilization, pp. 116-152 i David Snow, Sarah Soule og Hanspeter Kriesi (red.), *The Blackwell Companion to Social Movements*. New York: John Wiley & Sons.
- Fox, Jonathan (2005). *Religion, Civilization, and Civil War: 1945 Through the New Millennium*. Lanham, MD: Lexington.
- Gates, Scott, Håvard Hegre, Mark P. Jones og Håvard Strand (2006). Institutional inconsistency and political instability: polity duration, 1800-2000. *American Journal of Political Science* 50 (4): 893-908.
- Groelsema, Robert (1998). The dialectics of citizenship and ethnicity in Guinea. *Africa Today* 45 (3-4): 411-422.
- Gurr, Ted R. (2000). *Peoples Versus States: Minorities at Risk in the New Century*. Washington, DC: United States Institute of Peace Press.
- Haklai, Oded (2000). A minority rule over a hostile majority: the case of Syria. *Nationalism and Ethnic Politics* 6 (3): 19-50.

- Horowitz, Donald L. (1985). *Ethnic Groups in Conflict*. Berkely and Los Angeles, CA: University of California Press.
- Huntington, Samuel (1996). *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. New York, NY: Simon and Schuster.
- Laitin, David (2000). Language conflict and violence: The straw that strengthens the camel's back. *European Journal of Sociology* 41 (1): 97-137.
- Olzak, Susan (2006). *The Global Dynamics of Racial and Ethnic Mobilization*. Stanford, CA: Stanford University Press.
- Reynal-Querol, Marta (2002). Ethnicity, political systems, and civil wars. *Journal of Conflict Resolution* 46 (1): 29-54.
- Roeder, Philip (2003). Clash of civilizations and escalation of domestic ethnopolitical conflicts. *Comparative Political Studies* 36: 509-540.
- Smith, Christian (1996). Correcting a curious neglect, or bringing religion back in, pp. 1-25 i Christian Smith (red.), *Disruptive Religion: The Force of Faith in Social Movement Activism*. New York, NY: Routledge.
- Wimmer, Andreas (2013). *Ethnic Boundary Making: Institutions, Power, Networks*. Oxford: Oxford University Press.
- Wimmer, Andreas (2015). Race-centrism: a critique of a research agenda. *Ethnic and Racial Studies* 38 (13): 2186-2205.